

Strniščna obdelava

Prva in najpomembnejša naloga po žetvi je pravočasna in kakovostna obdelava strnišča.

Osnovni namen obdelave strnišča je:

1. mešanje zemlje z žetvenimi ostanki,
2. zatiranje plevela in
3. vdelava semena, da izpadlo seme plevelov in požete kulture lahko vzklije.

Strniščna obdelava je ukrep s katerim razplevelimo njivo, ker omogočimo, da plevelno seme vzkali istočasno z zrnjem, ki je izpadlo pri spravilu pridelka.

Strniščna obdelava je temeljna metoda integriranega varstva rastlin in preventivni ukrep za zmanjševanje zapleveljenosti, bolezni in škodljivcev.

Strniščna obdelava je ukrep za preprečevanje poletne suše za aktiviranje bioloških procesov v tleh.

Obdelava strnišča po oljni ogrščici

Pri ogrščici je pomembno, da so žetveni ostanki dobro zmulčeni in enakomerno razporejeni po njivi. Izpadlo seme ogrščice ne smemo podorati ali globoko vdelati v tla, ker postane speče (dormantno) in se pojavlja kot plevel v naslednjih kulturah. Če je po žetvi ogrščice predvideno suho vreme potem se priporoča plitva obdelava (3-5cm). Če pa nastopi deževno vreme potem 10 dni počakamo, da izpadlo seme ogrščice skali in šele nato opravimo strniščno obdelavo s katero spodbudimo vznik plevelnega semena. Zaradi preprečevanja golšavosti je potrebno vzniklo ogrščico najpozneje v 4 tednih uničiti z mehansko obdelavo ali kemijsko.

Obdelava strnišča po žitih

Strnišče obdelamo takoj po žetvi. To je pomembno posebno takrat, če nastopi suša. Slama naj bo zdrobljena in enakomerno razporejena in plitvo vdelana v tla. Obdelava strnišča naj bo plitva, tudi izpadla semena žit ne smemo globoko zagrebati. Zgornji sloj tal mora biti raven, umrvljen in sklenjen s podtaljem, da se omogoči vznik izpadlih zrn žita in plevelov. Po dveh do treh tednih, ko vse to ozeleni izvedemo drugo fazo obdelave tal, po metodah ohranitvene ali konvencionalne obdelave tal.

Na plitvo obdelanem in poravnanim strnišču naj na površju ostane 35 – 45% žetvenih ostankov.

V izrazito suhih letih bi bilo potrebno strnišče obdelati takoj po žetvi, še isti dan, drugače se zemlja v nekaj dneh popolnoma izsuši. Njivske površine, na katerih so plitvo inkorporirani žetveni ostanki, veliko bolje zadržujejo padavine in so manj podvržene zaskorjenju in so odpornejše proti eroziji. Plitvo inkorporiranje slame pospešuje mikrobiološko aktivnost tal in vpliva na večjo stabilnost strukturnih agregatov.

Strniščna obdelava

Stroji in orodja za obdelavo strnišča

Poletno plitvo oranje s strnišnimi plugi, ki je bilo razširjeno v žitorodnih pokrajinah se danes opušča. Zamenjala ga je ohranitvena, kompostna, konzervacijska obdelava. Primerna orodja za strniščno obdelavo so diskaste (krožne) brane in plitvi rahljalniki, kultivatorji z elementi gosje noge.

Diskaste brane so učinkovito orodje za strniščno obdelavo. Strnišče in požeto slamo razrežejo in premešajo z zemljo, da se hitreje razkrajajo. Za rezanje slame se dobro obnesejo brane z nazobčanimi koluti. Za strniščno obdelavo so primerne lahke diskaste brane z manjšimi koluti, ker boljše mešajo zemljo kot brane z večjimi koluti. Čim hitreje se krožna brana giblje, tem bolj je učinkovita glede mešanja in drobljenja zemlje. Delovanje krožne brane uravnavamo iz pravokotne lege glede na smer gibanja brane v bolj ali manj poševno lego na to smer. Baterije na katerih so

nameščeni koluti naj bodo nameščene čim bolj poševno ena proti drugi, da koluti bolje obračajo, in mešajo zemljo. **Pomembno je, da so rastlinski ostanki »okuženi« z zemljo in s koristnimi saprofitnimi organizmi, kar je dobro doseženo pri intenzivnem mešanju z vario-diskom Evers (na sliki zgoraj).**

Za prvo plitvo obdelavo strnišča (5 cm) so primerni tudi plitvi **rahljalniki** (gruberji) z rezili v obliki gosje noge, katere morajo biti nameščene tako, da celotno površino tal plitvo spodrežejo. Rahljalniki v primerjavi z diskastimi branami, slabše premešajo zemljo z žetvenimi ostanki. Rahljalniki so pogosto v kombinaciji z diskastimi in s kotalnimi branami, da se doseže želeni učinek mešanja in poravnave tal.

Učinkovita je tudi uporaba rahljalnika v kombinaciji z **vrtavkasto** ali z **rotacijsko brano**. Ti brani dobro drobita grude, slabo pa zamešata žetvene ostanke z zemljo. Če slama ni enakomerno razporejena in na kratko zrezana (zmulčena), lahko zamaši brani. Zemljo tudi nekoliko razslojujeta, večje grude odlagata na površje njive, ki pa je po obdelavi razmeroma ravna.

Prva obdelava strnišča, ne glede katero orodje se uporabi, mora biti hitra, plitva, zgornja plast zemlje po vsej površini spodrezana, enakomerno premešana z žetvenimi ostanki, poravnana in zgoščena - stisnjena.

Po nekod se za zatiranje strniščnih plevelov uporablja strniščni spodrezovalni plug skobeljnik (nem. Stoppelhobel) ali pa spodrezovalnik z vrtečo prečko (angl. rod weeder;).

Za setev naknadnih posevkov in strniščnih dosevkov, ki morajo biti posejani čim prej po žetvi (proso, ajda, repa, koleraba, neprezimni medonosni dosevki...) pripravimo njivo takoj po spravilu prejšnje poljščine, po načelih strniščne obdelave. Za drobna semena mora biti setvena plast zelo dobro pripravljena, kar pomeni, da mora imeti mrvičasto strukturo in stabilen ter povsem raven setveni horizont. Za razbijanje grud na površini tal, za zgostitev tal in pripravo setvišča za setev poletnih dosevkov je najbolj učinkovita **uporaba kembridž (Cambridge) valjarja**.

Setvena obdelava, kot prvi ukrep po spravilu glavnega posevka ima več pomanjkljivosti. Ni uničevan plevel. Ni opravljeno postopno mešanje gnojil in apna z maso tal po globini. Niso aktivirani procesi godnosti tal.